
Węgorzewo, ul. Krzywa, gm. loco, woj. warmińsko-mazurskie, AZP 15-73

Informator Archeologiczny : badania 33, 248-249

1999

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach
dozwolonego użytku.

mikę można bezsprzecznie wiązać z tym obiektem. Eksploracją objęto jedynie ob. 2 - prostokątną jamę o wymiarach 2,5 x 0,7 m. W pozostałych obiektach zostały zadokumentowane wyłącznie ich profile. Z uwagi na fakt, iż prace ziemne (oprócz wykopania rowów fundamentowych) ograniczone były tylko do wybrania ziemi pod piwnicę nie zaistniała możliwość eksploracji pozostałych części obiektów 1, 3, 4, 5, 6 i 7.

Obiekt nr 2 eksplorowano tylko w jego zarysowanych granicach. Po obniżeniu się warstwą mechaniczną o miąższości 10 cm zasypisko obiektu stało się niejednorodne. W południowym narożniku (w obrębie obiektu) ukazał się prostokątny zarys (jednolity, żółty calec - less). Po ściągnięciu kolejnego poziomu okazało się, że wspomniany prostokątny zarys to nic innego jak stopień wycięty w calcu. Po wybraniu kolejnych kilkunastu centymetrów odpreparowano następne schodki (obok jednego z nich odkopano cegłę nowożytną wraz z kilkoma fragmentami kafli ceramicznych) wiodące w głąb. W trakcie eksploracji pozyskano dodatkowo kilkanaście fragmentów ceramiki nowożytnej, potłuczone kafle oraz przedmiot żelazny (przypuszczalnie tzw. „rak”). Na tym etapie zaprzestano dalszego pogłębiania się stwierdzając, iż w wykopie natrafiono na pozostałości po dawnej piwniczce związanej z istniejącym jeszcze w XX w. dworkiem). Prawdopodobnie z tym wkopem (piwniczką) związane były również obiekty 1 i 3, być może również 4, czyli jama o dnie półkolistym, z jednorodnym ciemnym, brązowo-czarnym wypełniskiem z wyraźną warstwą spalenizny.

W związku z powyższym, po ustnym pouczeniu właściciela działki, iż natrafienie na materiał zabytkowy w trakcie ewentualnych dalszych prac na ww. działce musi być zgłoszone do Wojewódzkiego Oddziału Służby Ochrony Zabytków w Krakowie, zakończono nadzór nad przewidzianymi w planie budowy pracami ziemno-budowlanymi.

WĘGORZEWO, ul. Krzywa, gm. *loco*, woj. warmińsko-mazurskie, AZP 15-73

- skraj zabudowy miasta lokacyjnego (XVII w.)

Ratownicze badania archeologiczne, przeprowadzone w czerwcu, przez mgr Jerzego Marka Łapo (autor sprawozdania, Muzeum Kultury Ludowej w Węgorzowie). Finansowane przez Przedsiębiorstwo Budownictwa Miejskiego w Suwałkach. Pierwszy sezon badań. Przebadano powierzchnię 26 m².

Drewniane relikty zabudowania odkryto wiosną tego roku w ścianie wykopu pod nową kamienicę, stawianą przy ul. Krzywej. Ulica ta biegnie zachodnim skrajem lokacyjnego miasta. W związku z koniecznością poszerzenia wykopu budowlanego przeprowadzono badania o charakterze ratowniczym.

W chałupie I odkryto podłogę złożoną z 18 ułożonych równolegle do siebie drewnianych belek. Tworzyły one powierzchnię użytkową o wymiarach około 2,5 m. na co najmniej 2,5 m. W narożnikach konstrukcji odsłonięto duże kamienie o średnicach 0,7-0,9 m. Na skrajach chałupy belki spoczywały na kamiennych fundamentach złożonych z pojedynczego rzędu kamieni o średnicach 0,2-0,4 m, luźno wrzuconych w torf. W środku chałupy belki zalegały bezpośrednio na warstwie torfu. Na belkach podłogi spoczywały relikty konstrukcji ścian, zbudowanych z desek o przybliżonych wymiarach: 0,2 m x 0,04 m x 1,3 m. Deski te były mocowane pionowo do konstrukcji szkieletowej za pomocą drewnianych kołków. Relikty spoczywały około 1,9-2,1 m od powierzchni gruntu.

W obrębie chałupy obok glinianej zastawy stołowej odkryto m. in. niemal kompletny szkliony kafel fryzowy z wyobrażeniem koziorożców strzegących drzewa życia, szczątki zwierząt dzikich oraz domowych, fragment żelaznego sierpa oraz okucie drzwiowe.

Obiekt można datować na 1 połowę XVII w. (data dendrologiczna ścięcia drzewa, z którego wykonano belkę V - 1612 r.) i interpretować jako mieszkanie budnika, które zostało zniszczone podczas jednego z pożarów miasta (najprawdopodobniej w 1657 r.).

Relikty chałupy II odsłonięto około 2,2 m na północny-wschód od chałupy I, tuż przy profilu wykopu. Na długości około 3,8 m odkryto krańce drewnianych desek, tworzących konstrukcję podłogi. Deski spoczywające na torfie lub w spągu gliniastej warstwy kulturowej, w niektórych miejscach były klinowane małymi palikami. Konstrukcja znajdowała się około 1,7-1,9 m od powierzchni gruntu. Na tej samej głębokości około 0,5 m na południowy-zachód od krańców desek odsłonięto koronę „muru” zbudowanego z kawałków cegieł oraz kamieni o średnicach 0,15 - 0,8 m. „Mur” miał szerokość 0,7 - 0,8 m i wysokość 0,6 - 0,8 m. Od strony chałupy II był bardzo starannie licowany. Materiał zabytkowy pozwala datować obiekt na XVII w.

Materiały oraz dokumentacja są przechowywane w Muzeum Kultury Ludowej w Węgorzewie.

Wyniki badań zostaną opublikowane w „Studia Angerburgica”, t. IV”.

Badania będą kontynuowane w miarę realizacji inwestycji.

WIELBARK, st. I, wyk. 3, ul. Nowowiejskiego, woj. warmińsko-mazurskie, AZP 32-64

Nadzór archeologiczny, przeprowadzony w terminie od 9 do 19 czerwca, przez mgr Izabelę Mirkowską. Finansował inwestor prywatny.

Nadzorem archeologicznym objęto wykopy liniowe pod ławy fundamentowe budynku bez podpiwniczenia. Boki wykopu posiadały wymiary: krótsze (północny i południowy) o długości 908 cm, boki dłuższe (wschodni i zachodni) o długości 1260 cm. Zgodnie z wytycznymi zawartymi w projekcie założono 6 wykopów liniowych o szerokości około 55 cm i głębokości do 100 cm.

W odkrytych wykopach stwierdzono następujący układ warstw:

- profil północny - jego wypełnienie stanowił szaro-czamy humus przemieszany z gruzem ceglany i żwirem o miąższości około 60-80 cm. Strop warstwy nasycony był czarnym humusem, spąg szaro-brunatnym. Warstwę humusu przecinała soczewa żółtego piasku o miąższości 10-20 cm. Nad nią i pod nią wystąpiło duże zagęszczenie gruzu ceglano. Pomiędzy 6 a 7 metrem natrafiono na relikty fundamentów w postaci 2 słupów cementowych o grubości około 20 cm o przekroju kwadratowym. Przerwę między filarami o szerokości około 80 cm wypełniał szaro-czamy humus.

- profil wschodni - pierwszą warstwę stanowił czarny humus przemieszany z gruzem ceglany o miąższości 10-25 cm. Poniżej wystąpiła warstwa żółtego piasku o miąższości 10-30 cm. Pod nią pojawił się szaro-brunatny humus z gruzem ceglany o miąższości 30-50 cm. W warstwie czarnego humusu tuż pod darnią pojawił się bruk kamienny o grubości około 10-25 cm (łączna długość 660 cm).

- profil południowy - pod warstwą czarnego humusu o miąższości 10-30 cm w połowie profilu pojawił się bruk kamienny wchodzący w profil zachodni. Pod nim znajdowała się podsypka piasku. Pod humusem pojawiły się dwie soczewki żółtego piasku o miąższości 20-30 cm. Poniżej zalegał szaro-brunatny humus przemieszany z gruzem ceglany o miąższości 60-80 cm. Ponadto stwierdzono dwa skupiska cementu o grubości 20-40 cm.

- profil zachodni - pierwszą warstwę stanowił szaro-czarny humus przemieszany z gruzem ceglany o miąższości około 80 cm. W nim wystąpiło owalne skupisko cementu o grubości około 50 cm wypełnione fragmentami białych cegieł i obok biegnąca w kierunku południowym wąska soczewka cementu o grubości 10 cm. Ponadto stwierdzono wąski pas spalenizny o miąższości 5-10 cm. Bezpośrednio pod nią pojawił się gruz ceglany biegnący w głąb.

Wykop przecinały dwa wykopy liniowe. Pod warstwą czarnego humusu o miąższości 70-120 cm wystąpiły relikty słupa betonowego o szerokości około 50 cm wypełnionego wewnątrz pokruszonymi ceglami koloru czerwonego i białego. W pokruszonym cemencie natrafiono na fragment ozdoby ze zwieńczenia ogrodzenia. Pod humusem na całej długości profilu wystąpił bruk kamienny. Pod nim wystąpił żółty piasek o miąższości 10-25 cm. Poniżej zalegał szaro-brunatny humus z zawartością gruzu ceglano o miąższości 50-80 cm.